

Posudek oponenta disertační práce studentky Mgr. Alice Pulkrábkové

***“Ověření efektivity kombinované multimodální rehabilitace kognitivních funkcí”
s využitím počítačového programu NEUROP”***

předkládané v roce 2017 na katedře psychologie

Tématem disertační práce je neuropsychologická rehabilitace pacientů s kognitivní poruchou. Téma práce je velmi aktuální vzhledem k demografickému stárnutí populace a stále časnější diagnostice kognitivní poruchy. Záměrem autorky bylo podložit proklamace účinnosti a efektivity neuropsychologické rehabilitace u pacientů s kognitivním deficitem. Práce je bezesporu výsledkem dlouhodobé, cílevědomě zaměřené teoretické, klinicko-praktické i badatelské činnosti.

Teoretické zakotvení kvantitativně pojaté výzkumné studie představuje problematiku kombinované multimodální rehabilitace kognitivních funkcí u pacientů s diagnózou ischemické cévní mozkové příhody a mírné kognitivní poruchy. Projekt disertační práce vychází z profesního zájmu autorky o problematiku neuropsychologické rehabilitace a z patnáctileté klinicko-psychologické praxe v oboru na odděleních neurologie, neurochirurgie a v neuropsychologické poradně. Dosavadní práce tohoto typu jsou v České republice víceméně ojedinělé, rovněž tak chybí propracovaný systém neuropsychologické rehabilitace, který by kvalitně reflektoval a saturoval zdravotní i sociální potřeby pacientů. Problematika sledování efektivity kognitivní rehabilitace se stává velmi potřebnou z hlediska praktického využití i kvality života pacientů. Dostupnost této formy pomoci je pacientům žijícím v českém prostředí stále velmi nízká.

Práce je členěna na část teoretickou (str. 23 - 85) a část empirickou (str. 86 -154), závěr (str. 166), literaturu (str. 167 - 188) a rozsáhlé přílohy (celkem 77 stran). Autorka v šesti kapitolách teoretické části zužuje své téma pohledu od přehledu problematiky tréninku kognitivních funkcí v České republice (s. 24 - 25), základní pojmy (s. 26 - 31), teoretické modely neuropsychologické rehabilitace (s. 31 - 36) a obsáhlejší kapitoly zaměřené na efektivitu rehanilitace kognitivních funkcí (s. 37 – 45), praktické aspekty tréninku kognitivních funkcí (s. 45 - 63), cévní mozkové příhody a mírná kognitivní porucha (s. 66 - 85). Teoreticky je problematika dobře zvládnuta na potřebné úrovni oborově i mezioborově. Drobnou vadou na kráse v přehledové části práce je absence poznámek pod čarou, nicméně v případě publikace této práce (nebo jejích částí), za což se přimlouvám, by bylo dobré poznámky pod čarou doplnit. S postupujícími předkládanými tématy autorka disertační práce získává na jistotě i přesvědčivosti. Celkově je literárně - přehledová část

zpracována kvalitně s výbornou znalostí problematiky a současných pramenů včetně výzkumných studií. Otázky symptomů a klinického obrazu nemoci jsou pojednávány se zřetelem na podporu péče a udržení stávajícího zdravotního stavu i kvality života pacientů a jejich blízkých. Formálně je práce v pořádku, je čtivá, psaná srozumitelným způsobem, nejsou v ní gramatické chyby (drobností jsou občasné překlepy ve tvaru dvojité závorčky, ty ale nijak nenarušují srozumitelnost textu). Rozsáhlá je citace literárních pramenů českých i zahraničních.

Empirická část práce je rozdělena na 5 kvantitativních kapitol. Tato část se věnuje rozboru dat, výzkumnému souboru 101 osob s lehkým až středně těžkým získaným kognitivním postižením, statistickému zpracování a vyhodnocení výsledků s diskusí. Po stanovení 6 hypotéz je postupně pomocí testové baterie i počítačového programu Neurop verifikována efektivita kognitivní rehabilitace skupiny intervenované i kontrolní. Komentáře, argumentace i následná diskuse svědčí o vhledu autorky do jednotlivých problematických situací. Autorka zde dále prokazuje dlouholetou zkušenost i profesionální, vhodně zacílené užití metody. Z hlediska metodologie je zpracováváno a srovnáváno poměrně větší množství proměnných, které jsou předmětem níže položené otázky k obhajobě. Z výsledků této studie vyplývá, že neuropsychologická rehabilitace kognitivních funkcí u sledovaných skupin pacientů je účinnou intervencí. Všechny 6 hypotéz bylo zamítnuto. Autorka se v této studii analyticky zaměřila na studium a výzkum efektivity neuropsychologické rehabilitace v oblasti kognitivní i nonkognitivní. Podbízí se tu otázka, které funkce programu Neurop by bylo možné příznivě hodnotit a které naopak?

Autorka dobře pracuje s prameny metodicky i průhledně, cituje uvedené zdroje. Z hlediska formální úpravy práce lze snad jen doporučit u odkazů na literární prameny formou citací více autorů v závorce zvolit jednotný způsob citace (např. od nejstaršího data citace po nejnovější). V práci je uveden design výzkumu i způsob sběru dat včetně souhlasu etické komise daného pracoviště. Obsažná a dobře argumentující je diskuse.

Autorka disertační práce na základě užitých pramenů plastickým způsobem zjišťuje účinnost užitých metod v neuropsychologické rehabilitaci kognitivních funkcí. V užití metody a zaměřenosti na skupiny pacientů po ischemické cévní mozkové příhodě a na pacienty s mírnou kognitivní poruchou je tato práce ojedinělá, rovněž z hlediska jejího praktického využití. Tato práce se tak stává inspirací pro další výzkumné projekty v této oblasti.

Dotazy k obhajobě:

1. V empirické části práce by se čtenář mohl v posuzování řady proměnných "ztrácet"; bylo by možné počet sledovaných proměnných zjišťujících úrovně schopností kognitivních i nonkognitivních zúžit při zachování výzkumného záměru?
2. Jakou roli sehrával faktor vzdálenosti účastníků výzkumného souboru, například zda docházeli z blízkého nebo cestovali ze vzdáleného okolí? Mohl mít tento faktor vliv na kognitivní výkon pacienta?

Disertační práci Mgr. Alice Pulkrábkové hodnotím přes některé připomínky jako velice přínosnou, potřebnou a zdařilou. Důvody pro toto příznivé hodnocení lze shrnout v následujících bodech:

- autorka plastickým způsobem představila celospolečensky diskutovanou problematiku, jedná se o disertační práci ojedinělou, dobře reflektující potřeby pacientů se snahou prosadit léčebné formy pomoci
- autorka přesvědčivě prokázala význam a pozitivní dopad využití neuropsychologické rehabilitace, poukázala na významná místa neuropsychologické rehabilitace a shrnula její využití v praxi

Závěrem mi dovoluji konstatovat, že disertační práce Mgr. Alice Pulkrábkové *“Ověření efektivity kombinované multimodální rehabilitace kognitivních funkcí s využitím počítačového programu NEUROP”* splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci prospěla.

dne 24.4. 2017

PhDr. Eva Jarolímová, Ph.D.